

5ο Νηπιαγωγείο
Διαβατών

Κρατικό Μουσείο
Σύγχρονης Τέχνης

Μέσα στο ρυθμό της πόλης

Συμμετέχοντες

Σχολείο: 5ο Νηπιαγωγείο Διαβατών

Τάξη/Τμήμα: 2 τμήματα

Αριθμός μαθητών: 30

Αριθμός παλιννοστούντων/αλλοδαπών μαθητών: 6 αλλοδαποί, 11 παλιννοστούντες.

Χώρες προέλευσης των παλιννοστούντων/αλλοδαπών μαθητών: Γεωργία, Ρωσία.

Σύντομη περιγραφή του προφίλ της τάξης και της κατάστασης που διαμορφώνεται: όλοι οι μαθητές γνωρίζουν ελληνικά και δεν έχουν παρατηρηθεί εκδηλώσεις αντιπαλότητας.

Ονόματα εκπαιδευτικών: Γεωργία Δάρτση και Πελαγία Σπανίδου.

Μουσείο: Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Έργα σύγχρονης Τέχνης καλλιτεχνών από Αγγλία και Τουρκία

Η βίντεο-εγκατάσταση του Richard Whitlock «Η Οδός» πραγματεύεται την έννοια της κινητικότητας της «γειτονιάς-πόλης», τη σχεδόν αόρατη αλλαγή στον οικείο, γνωστό, δεδομένο περίγυρό μας. Η διαπολιτισμική δυναμική του έργου έγκειται στο σχόλιο του καλλιτέχνη για το τι θεωρούμε οικείο και πώς αυτό αλλάζει κατά τη διάρκεια του χρόνου.

Το έργο του Genco Gulan «Big Escape» είναι φτιαγμένο από αντικείμενα σύμβολα (γραβάτες) που κουβαλούν γνωρίσματα φυλετικά, πολιτισμικά, ταξικά.

Συλλογή Κωστάκη με έργα Ρωσικής Πρωτοπορίας

Το έργο της Lyubov Porona «Η γυναίκα που ταξιδεύει» εμπλέκει το θεατή σε ένα παζλ μπερδεμένων κομματιών, που συνθέτουν εικόνες από ένα ταξίδι με τρένο.

Το έργο του Aleksander Rodchenko «Εκφραστικός ρυθμός» μέσα από μια ανεικονική χειρονομιακή ζωγραφική αναδεικνύει την κίνηση, το ρυθμό και τη μουσικότητα πάνω σε γραμμές και σημεία που γεννούν διαδρομές, μονοπάτια και πορεία.

Η διαπολιτισμική δυναμική προκύπτει μέσα από έναν ελεύθερο συνειρμό που εμπλέκει τα παραπάνω έργα γύρω από έννοιες όπως το ταξίδι, από το οικείο στο φανταστικό και άγνωστο, και το αντικείμενο/προσωπικός θησαυρός που μας συνοδεύει στην πορεία μας. Επιπλέον, η ενασχόληση με καλλιτέχνες προερχόμενους από διάφορα σημεία του κόσμου και έργα από διαφορετικές

χρονικές περιόδους, από το άμεσο παρελθόν μέχρι σήμερα, κάνει σαφές ότι η τέχνη μπορεί να μιλήσει σε όλους, ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας ή καταγωγής.

Ονόματα μουσειοπαιδαγωγών: Κατερίνα Παρασκευά και Εύη Παπαβέργου.

Στόχοι

Εξοικείωση με τη σύγχρονη και μοντέρνα τέχνη, με το χώρο του μουσείου και την έννοια της συλλογής.

Ανάδειξη της παγκοσμιότητας της τέχνης μέσα από επιλογή έργων με πολλαπλές, ετερογενείς και εναλλακτικές αφηγήσεις (σύγχρονα και μοντέρνα).

Ανάπτυξη συνεργατικής συμπεριφοράς και παραγωγή ομαδικού έργου μέσα από τη σύμπραξη των τεχνών.

Κατανόηση της δυνατότητας της τέχνης να διακινεί ιδέες και συναισθήματα από όπου και αν προέρχεται χρονικά και τοπικά.

Σύνδεση με Πρόγραμμα Σπουδών

Το πρόγραμμα συνδέεται με τα διαθεματικά προγράμματα του ΔΕΠΠΣ: επαφή και εξοικείωση με το μουσείο και τις τέχνες και ανάλυση έργων τέχνης (ζωγραφική, μουσική, εικαστική εγκατάσταση, ποίηση).

Δράσεις

Α. Παρακολούθηση της ημερίδας της Υποδράσης 9.5 του προγράμματος «Εκπαίδευση Αλλοδαπών και Παλιννοστούντων Μαθητών». Η ημερίδα είχε τίτλο «Σχολικές επισκέψεις σε μουσεία στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης» και πραγματοποιήθηκε στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού την 1.12.2012.

Β. Γνωριμία εκπαιδευτικών και μουσειοπαιδαγωγών και πρώτη συνεργασία.

Γ. Σχεδιασμός και υλοποίηση εκπαιδευτικού προγράμματος.

Δομή εκπαιδευτικού προγράμματος

Βήμα 1ο

Προετοιμασία από τις εκπαιδευτικούς στο σχολείο.

Γνωριμία με τη ζωγραφική του Μιρό και του Καντίνσκι, στοιχεία πολιτισμικά και γλωσσικά των δύο χωρών καταγωγής των καλλιτεχνών και στοιχεία μορφολογικά των έργων τους.

Γνωριμία με το ποίημα του Γεώργιου Δροσίνη, «Ό,τι έχεις μέσα σου παιδιάτικο» (Παράρτημα ι) και ανάλυση της ιδέας του φυλαχτού/θησαυρού που φυλάμε από τα παιδικά μας χρόνια.

Συζήτηση για το νόημα της τέχνης, τη σημασία της στην καθημερινή μας ζωή και επέκταση του θέματος με έρευνα που διεξήγαγαν τα παιδιά με τη βοήθεια των γονιών τους στο διαδίκτυο, ώστε να επιστρέψουν στο σχολείο έχοντας μαζί του το καθένα τις δικές του απαντήσεις.

Βήμα 2ο

Αποστολή υλικού προετοιμασίας από τις μουσειοπαιδαγωγούς στις εκπαιδευτικούς (βλ. Εκπαιδευτικό υλικό 1 και 2) με προτεινόμενα θέματα για συζήτηση και δράσεις σχετικά με τα έργα της έκθεσης «Τόποι της Μνήμης» στο Κ.Σ.Τ.Θ., ώστε να συζητηθούν στο σχολείο.

Βήμα 3ο

Επίσκεψη του σχολείου στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης στην Αποθήκη Β1 στο λιμάνι, στην έκθεση Τόποι της Μνήμης¹.

Το κάθε παιδί έφερε μαζί του ένα αντικείμενο - θησαυρό μνήμης, το οποίο παρουσιάστηκε και φωτογραφήθηκε στο πλαίσιο ομαδικής εγκατάστασης, και μια φωτογραφία του.

Οι μαθητές επενέβησαν στην επιφάνεια όπου προβαλλόταν το έργο του Richard Whitlock κολλώντας φωτογραφίες τους και επιπλέον στοιχεία από διάφορα υλικά που ζωγράφισαν και έκοψαν νωρίτερα.

¹ <http://www.cact.gr/events/TopoiTisMnimis&type=past>

Εικόνα 1: Προετοιμασία για την επέμβαση στο έργο του Whitlock «Η Οδός»

Ο Whitlock στη βίντεο-εγκατάσταση «Η Οδός»² παίρνει πολλαπλά πλάνα από την οδό Κασσάνδρου σε διαφορετικές χρονικές στιγμές και τα συνθέτει σε ένα βίντεο κολάζ. Έτσι έχουμε μπροστά μας έναν οικείο και γνώριμο δρόμο με μικρές κινήσεις μέσα σε αυτόν (σύννεφα, δέντρα, ρούχα στα μπαλκόνια), αλλά υπάρχουν και στοιχεία παράξενα, όπως μια γυναίκα που τινάζει τα χαλιά στο μπαλκόνι της φορώντας χειμωνιάτικα ρούχα, ενώ ακριβώς δίπλα της σε ένα άλλο μπαλκόνι μια άλλη γυναίκα βγαίνει με καλοκαιρινά ρούχα. Επίσης, στο δρόμο δεν υπάρχει προοπτική, τα οχήματα κινούνται και δεν μικραίνουν, καθώς απομακρύνονται από το μάτι μας, αλλά βυθίζονται στο σημείο που θα έπρεπε να είναι το σημείο φυγής της εικόνας. Αυτές οι παρεμβάσεις του Whitlock δημιουργούν στο θεατή έναν προβληματισμό και ένα ανοίκειο συναίσθημα, καθώς όλοι νομίζουν ότι βλέπουν απλά έναν πολυσύχναστο δρόμο. Αφιερώνοντας χρόνο και προσοχή στο έργο συνειδητοποιούμε ότι πρόκειται για συρραφή εικόνων από διαφορετικές χρονικές στιγμές, άλλες είναι από βίντεο και άλλες από φωτογραφία και αναρωτιόμαστε τελικά πόσο παρατηρούμε την πόλη μέσα στην οποία ζούμε και περπατάμε καθημερινά, κάθε πότε σηκώνουμε το κεφάλι να δούμε τους ψηλούς ορόφους των πολυκατοικιών και τον ουρανό, ή πόσο συχνά τελικά ψάχνουμε να βρούμε τον ορίζοντα;

Με αυτήν τη δραστηριότητα που πραγματοποιήσαμε με τα παιδιά, παρατηρήσαμε αρκετά τα στοιχεία αυτά της πόλης και βάζοντας μέσα στην προβολή τις φωτογραφίες τους ένιωσαν κομμάτι όχι μόνο του έργου αλλά και του δρόμου. Έκαναν την προβολή δική τους γειτονιά και μετέτρεψαν το περίεργο και ανοίκειο μωσαϊκό εικόνων σε δικό τους τόπο.

² http://www.greekstatemuseum.com/kmst/files/image/WHITLOCK_The%20Street%201.jpg

Εικόνα 2: Εμείς και οι ζωγραφιές μας στο έργο του Whitlock «Η Οδός»

Πλάι στο έργο του Genco Gulan³ «Big Escape» στήθηκε μια εγκατάσταση με τα αντικείμενα - θησαυρούς των μαθητών σε σχηματισμό ίδιο με του έργου. Έγινε συζήτηση και παρατήρηση των αντικειμένων και της σημασίας τους. Το έργο είναι φτιαγμένο από γραβάτες δεμένες μεταξύ τους έτσι, ώστε να σχηματίζουν ένα φίδι, το οποίο ξεκινάει από το ταβάνι και καταλήγει στο πάτωμα σε μια σπείρα. Ο καλλιτέχνης έδωσε την άδειά του να αγγίζουμε και να μυρίζουμε τις γραβάτες, οι οποίες κάποτε ανήκαν σε διάφορους άνδρες από όλο τον κόσμο, που τις δώρισαν στον καλλιτέχνη για τις ανάγκες του έργου του. Η συζήτηση περιστράφηκε γύρω από το ποιοι και γιατί φοράνε γραβάτες. Τα παιδιά σχολίασαν το γεγονός ότι γραβάτες φοράνε οι άντρες όταν δουλεύουν σε γραφεία και θέλουν να δείχνουν σοβαροί. Επίσης, τα αγόρια είπαν ότι, όταν οι ίδιοι φόρεσαν γραβάτα, ήταν για κάποια επίσημη κοινωνική εκδήλωση, όπως γάμος ή βαφτίσια, και ότι ένιωσαν μεγαλύτεροι αλλά και λίγο καταπιεσμένοι στο λαιμό. Τέλος, αναρωτηθήκαμε αν ο καλλιτέχνης αγαπούσε ή όχι αυτές τις γραβάτες. Στη συνέχεια, παρατηρήσαμε το σχηματισμό και τα παιδιά σχολίασαν ότι μοιάζει με στριφογυριστό γλειφιτζούρι και μας θυμίζει τα μαλλιά της Ραπουνζέλ και τον Τζάκ και τη φασολιά.

Εικόνα 3: Εμείς και το έργο του Genco Gulan «Big Escape»

³<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%BA%CE%AD%CE%BD%CF%84%CE%B6%CE%BF%CE%93%CE%BA%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%AC%CE%BD>

Όταν έφτασε η ώρα να φτιάξουμε την εγκατάσταση με τα αγαπημένα αντικείμενα που έφεραν μαζί τους, παρατηρήσαμε ότι η πλειοψηφία ήταν κούκλες Barbie και αυτοκινητάκια, με εξαίρεση ένα ζευγάρι κόκκινα βαφτιστικά παπουτσάκια και ένα βότσαλο από αγαπημένη παραλία.

Εικόνα 4: Η δική μας εγκατάσταση

Εικόνα 5: Οι δικοί μας θησαυροί μνήμης

Βήμα 4ο

Επιστροφή στο σχολείο και δημιουργία ομαδικού κολάζ με όλα τα κομμάτια που είχαν χρησιμοποιηθεί προηγουμένως στη βίντεο-εγκατάσταση στο μουσείο (φωτογραφίες παιδιών και ζωγραφισμένα στοιχεία). Οι νηπιαγωγοί ζωγράφισαν σε ένα μεγάλο κομμάτι χαρτί μια πόλη χρωματιστή, χαρούμενη, με χαμηλά σπίτια, που δε θύμιζε μεγάλη πόλη αλλά χωριό. Μια εικόνα τόπου, δηλαδή, που παραπέμπει στην περιοχή που βρίσκεται το σχολείο, άρα αποτελεί και οικείο περιβάλλον για τους μαθητές. Πάνω σε αυτή τη βάση τα παιδιά έκαναν συνθέσεις με όλα τα κομμένα κομμάτια και τις φωτογραφίες τους που προηγουμένως είχαν χρησιμοποιηθεί στο έργο του Whitlock «Η Οδός».

Βήμα 5ο

Γνωριμία στο σχολείο με το έργο του Παύλου και του Γιάννη Γαϊτή, προσέγγιση των ποικίλων εικαστικών μέσων και υλικών και παραγωγή έργων εμπνευσμένων από τη δουλειά των δύο καλλιτεχνών. Συγκεκριμένα, τα παιδιά ασχολήθηκαν με την τεχνική του κολάζ και παρήγαγαν ομαδικό έργο αντίστοιχο του χαρτοπόλεμου του Παύλου, τρισδιάστατο δέντρο με χαρτί και ατομικά έργα χρησιμοποιώντας τα ανθρωπάκια του Γαϊτή (βλ. εποπτικό υλικό 1).

Βήμα 6ο

Αποστολή υλικού προετοιμασίας από τις μουσειοπαιδαγωγούς στις εκπαιδευτικούς με προτεινόμενα θέματα για συζήτηση και δράσεις σχετικά με τα έργα της έκθεσης

«100 χρόνια από τη γέννηση του συλλέκτη Γιώργου Κωστάκη» στο Κ.Μ.Σ.Τ., ώστε να δουλευτεί στο σχολείο (βλ. Εκπαιδευτικό υλικό 3).

Βήμα 7ο

Επίσκεψη στο Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στην έκθεση Ρωσικής Πρωτοπορίας⁴.

Το ταξίδι μεταφέρεται αυτή τη φορά στη Ρωσική Πρωτοπορία όπου οι μαθητές γνωρίζουν μια μυστηριώδη ταξιδεύτρια μέσα από τον κυβοφουτουριστικό πίνακα της Lyubov Porona «Η γυναίκα που ταξιδεύει»⁵ και διατρέχουν τις μπλεγμένες διαδρομές και μονοπάτια μέσα στο ανεικονικό έργο του Aleksander Rodchenko «Εκφραστικός ρυθμός»⁶. Πρόκειται για ανεικονικό ζωγραφικό έργο με μπλεγμένες γραμμές που θυμίζουν χάρτη και μονοπάτια που άλλοτε είναι ίσια και βατά και άλλοτε μπλέκονται και δυσκολεύουν. Αποπνέει έντονα την αίσθηση της χειρονομιακής ζωγραφικής. Η διαδρομή έχει «ρυθμό» και «μουσικότητα».

Εικόνα 6: Μπροστά στο έργο της Lyubov Porona «Η γυναίκα που ταξιδεύει»

Έτσι και η δράση που ακολούθησε στη σοφίτα του μουσείου είχε ως στόχο την αποτύπωση της κίνησης, του ρυθμού και της μουσικής σε μεγάλα κομμάτια χαρτιού στους τοίχους. Αρχικά, τα παιδιά κρατώντας με το ένα απλωμένο χέρι ένα πινέλο με χρώμα έπρεπε να ακολουθήσουν μια απλή κυκλική πορεία το ένα πίσω από το άλλο με το χέρι να εφάπτεται στο χαρτί. Στη συνέχεια, σταδιακά το σώμα λύθηκε οπότε οι γραμμές βγήκαν από την απλή ευθεία και έγιναν καμπύλες και τεθλασμένες,

⁴ <http://www.greekstatemuseum.com/kmst/exhibitions/article/716.html>

⁵ http://www.greekstatemuseum.com/kmst/collections/db/search.html?primary_control_0=AN&secondary_control_0=S&tertiary_control_text_0=%CE%A0%CE%BF%CF%80%CF%8C%CE%B2%CE%B1%20%CE%9B%CE%B9%CE%BF%CF%85%CE%BC%CF%80%CF%8C%CE%B2&sort_order=1&start=151&show=1

⁶ http://www.greekstatemuseum.com/kmst/collections/db/search.html?primary_control_0=AN&secondary_control_0=S&tertiary_control_text_0=%CE%A1%CE%BF%CF%84%CF%83%CE%AD%CE%BD%CE%BA%CE%BF%20%CE%91%CE%BB%CE%B5%CE%BF%CE%AC%CE%BD%CF%84%CF%81&sort_order=1&start=2&show=1

γρηγορότερες, κοφτές, σπирάλ και, ακούγοντας πλέον τα παιδιά περισσότερο τη μουσική, άφηναν το χέρι τους να χορεύει με το ρυθμό.

Εικόνα 7: Ζωγραφίζουμε χορεύοντας

Εικόνα 8: Το δικό μας ομαδικό έργο

Βήμα 8ο

Επίσκεψη μουσείου στο σχολείο.

Στόχος της επίσκεψης ήταν να γίνει ανάκληση της εμπειρίας και αξιολόγηση, να γίνει εξέλιξη της εικαστικής διαδιάστατης αναπαράστασης της πόλης από τα παιδιά σε τρισδιάστατη, και να μοιραστεί το σχολείο με το μουσείο την εικαστική εξέλιξη των έργων των παιδιών με αφορμή τις επισκέψεις στο μουσείο.

Η επίσκεψη του μουσείου ξεκίνησε με ανάκληση των εμπειριών στο μουσείο. Οι μουσειοπαιδαγωγοί εκτύπωσαν τις φωτογραφίες των επισκέψεων του σχολείου στους δυο χώρους του μουσείου και όλοι μαζί ανακαλέσαμε την εμπειρία μας. Έπειτα ζητήσαμε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν σε Α4 με μαρκαδόρους ό,τι τους έκανε μεγαλύτερη εντύπωση από την επίσκεψή τους στο μουσείο. Τα παιδιά αποτύπωσαν το χώρο, τις μεγάλες σκάλες, τα φώτα, κρεμασμένα έργα από τον τοίχο, και τους εαυτούς τους με τους συμμαθητές τους ως ομάδα να συμμετέχουν στις εικαστικές δραστηριότητες στη σοφίτα.

Εικόνα 9: Θυμόμαστε τι είχαμε κάνει στο μουσείο

Αφού συζητήθηκαν οι ζωγραφιές τους, οι εκπαιδευτικοί έδειξαν στις μουσειοπαιδαγωγούς έναν πίνακα φελλού που δημιούργησαν στην τάξη με τις φωτοτυπίες των παιδικών έργων που είχαν δουλευτεί στο μουσείο, και έπειτα ξεκίνησε μια επίδειξη όλων των εικαστικών εργασιών των παιδιών που πραγματοποιήθηκαν στο σχολείο. Αρχικά, παρουσίασαν ένα ομαδικό μεγάλο κολάζ που έφτιαξε η τάξη χρησιμοποιώντας όλες τις δημιουργίες των παιδιών και τις φωτογραφίες τους από τη δραστηριότητα στο ΚΣΤΘ στο έργο του Richard Whitlock. Το κολάζ ήταν η απεικόνιση μια μικρής πόλης, ζωγραφισμένης από τις νηπιαγωγούς, με μικρά σπίτια, χαμηλά –που θύμιζε τα Διαβατά, την περιοχή που βρίσκεται το σχολείο– και μέσα σε αυτή την πόλη, τα παιδιά είχαν κολλήσει τους εαυτούς τους και τις δημιουργίες τους. Στη συνέχεια, τα παιδιά έδειξαν στις μουσειοπαιδαγωγούς τα έργα που δημιούργησαν, εμπνευσμένα από τον Καντίνσκι, τον Μιρό, τον Παύλο, τον Γαΐτη και τον Δροσίνη με τις νηπιαγωγούς τους στην τάξη.

Στη συζήτηση που ακολούθησε, για το σχεδιασμό της δράσης του μουσείου στο σχολείο, αποφασίστηκε να βγάλουμε την πόλη και τους εαυτούς μας έξω από τη δισδιάστατη αναπαράσταση και να δουλέψουμε με τρισδιάστατες κατασκευές. Αποφασίστηκε να κατασκευαστεί μια πόλη σε βάση από μακετόχαρτο που παρείχε το σχολείο, να χρησιμοποιηθούν έτοιμα σπίτια κατασκευασμένα από χαρτόκουτες από το μουσείο και τα παιδιά να κάνουν διαμόρφωση χωροταξική της πόλης, να τη ζωγραφίσουν, να ζωγραφίσουν τους εαυτούς τους σε χάρτινα πιόνια που ήταν ήδη κομμένα από το μουσείο και να τοποθετήσουν τον εαυτό τους το καθένα στο σημείο που επιθυμούσε στην πόλη που έφτιαξαν από κοινού.

Εικόνα 10: Η χάρτινη τρισδιάστατη πόλη

Έτσι και έγινε. Παρουσιάστηκε η ιδέα στα παιδιά, δόθηκαν τα χαρτονένια σπίτια και η βάση και συζητήθηκε η χωροταξία της πόλης. Στον προβληματισμό αν θα πρέπει να μπουν δρόμοι με αυτοκίνητα ή μονοπάτια για πεζούς, τα παιδιά αποφάσισαν ότι θα φτιάξουν μόνο έναν κεντρικό δρόμο για αυτοκίνητα και τα σπίτια θα ενώνονται με πεζοδρόμους/ποδηλατοδρόμους για τους κατοίκους. Αποφάσισαν να βάψουν τα σπίτια και να «φυτέψουν» όλη την πόλη με πράσινο και

λουλούδια, όπως θα ήθελαν να είναι και η γειτονιά τους. Το επόμενο βήμα ήταν να ζωγραφίσουν τους εαυτούς του πάνω σε κομμένα χαρτόνια /πιόνια και να αποφασίσουν πού θα τους τοποθετήσουν. Κάποια παιδιά ήθελαν να είναι δίπλα στους συμμαθητές τους για να κάνουν παρέα, κάποια παιδιά ήθελαν να τοποθετήσουν τους εαυτούς τους μέσα στα σπίτια για να έχουν τον δικό τους χώρο και να βλέπουν τους άλλους από τα παράθυρα και ένα παιδί ήθελε να είναι κρυμμένο πίσω από ένα δέντρο για να μην τον βλέπουν όλοι.

Εικόνα 11: Φτιάχνουμε την πόλη μας

Με το πέρας της επίσκεψης, έγινε μια επιλογή από όλα τα έργα των παιδιών που δημιουργήθηκαν με αφορμή την από κοινού δράση, έτσι ώστε να μαζευτεί ένας ικανός αριθμός για να στηθεί μια έκθεση με τα έργα στη σοφίτα του μουσείου. Έγινε μια επιλογή από το σύνολο με κριτήριο να υπάρχει τουλάχιστον ένα αντιπροσωπευτικό έργο από κάθε παιδί που να έχει όμως και εικαστικό ενδιαφέρον. Ο στόχος ήταν να στηθεί μια αναδρομική έκθεση της δράσης και η έκθεση να γίνει εργαλείο αποτίμησης, αξιολόγησης και αυτοαξιολόγησης, να λειτουργήσει ως μέσο επιβράβευσης των συμμετεχόντων και να γίνει κοινωνικός όλου του εγχειρήματος σε γονείς, αγαπημένους ανθρώπους, φίλους και συναδέλφους.

Εικόνα 12: Η έκθεση με τα έργα των παιδιών στη σοφίτα του μουσείου

Βήμα 9ο

Η έκθεση⁷ στήθηκε από τη μουσειοπαιδαγωγική ομάδα του μουσείου στη σοφίτα του μουσείου που χρησιμοποιείται ως εργαστήριο. Ο χώρος άδειασε από τραπέζια και καρέκλες, χωρίστηκαν τα έργα σε θεματικές ενότητες, τυπώθηκαν λεζάντες με τις θεματικές και ταμπελάκια με τα ονόματα των δημιουργών κάθε έργου, τυπώθηκαν φωτογραφίες σε A3, A4 και A5 με στιγμιότυπα από την υλοποίηση του προγράμματος, τα τρισδιάστατα έργα τοποθετήθηκαν στο χώρο, η τρισδιάστατη κατασκευή τοποθετήθηκε σε ένα κεκλιμένο τραπέζι, ώστε να υπάρχει προοπτική από επάνω, και δημιουργήθηκε ένας πίνακας με φωτογραφίες και βήματα των δράσεων στους μουσειακούς χώρους. Η έκθεση στήθηκε λαμβάνοντας υπόψη και τη χρονική εξέλιξη της δράσης αλλά και το ύψος των νηπίων.

Εικόνα 13: Άποψη της έκθεσης

Αποφασίστηκε ότι θα έχει διάρκεια μιας εβδομάδας, ορίστηκαν τα εγκαίνια, στάλθηκαν προσκλήσεις από το νηπιαγωγείο, και το μουσείο εξασφάλισε δωρεάν είσοδο στους εκθεσιακούς χώρους του σε όλους τους επισκέπτες της έκθεσης του προγράμματος. Τα εγκαίνια της έκθεσης πραγματοποιήθηκαν την πρώτη ημέρα και παραβρέθηκε μεγάλος αριθμός γονέων, φίλων, συγγενών και συνάδελφων από το μουσείο. Οι νηπιαγωγοί και οι μουσειοπαιδαγωγοί έκαναν μια παρουσίαση του προγράμματος και της έκθεσης και κάθε παιδί οδήγησε τους συνοδούς του στη δικιά του διαδρομή στα έργα.

⁷ <http://www.greekstatemuseum.com/kmst/education/article/744.html>

Εικόνα 14: Τα βήματα των δράσεων στους μουσειακούς χώρους

Όλες οι δράσεις βοήθησαν υποδόρια την ανάπτυξη σχέσεων ανάμεσα στα παιδιά, τις εκπαιδευτικούς και τις μουσειοπαιδαγωγούς. Οι αλληπάλληλες ομαδικές και ατομικές δραστηριότητες καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς ενδυνάμωσαν τη συνεργατικότητα, την ομαδικότητα και την ελεύθερη εικαστική έκφραση της ομάδας.

Αξιολόγηση

Η συζήτηση με τα παιδιά, όταν επισκέφθηκαν το Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (ΚΜΣΤ) στη Μονή Λαζαριστών, μερικούς μήνες μετά την πρώτη τους επίσκεψη στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης (ΚΣΤΘ) στο λιμάνι, απέδειξε ότι θυμούνται τους κανόνες συμπεριφοράς στο μουσείο και τις δράσεις που πραγματοποιήθηκαν στην προηγούμενη επίσκεψη.

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης των μουσειοπαιδαγωγών στο σχολείο αποδείχθηκε από τα σχόλια των παιδιών ότι θυμούνται στοιχεία από την επίσκεψη στο ΚΜΣΤ, όπως το έργο της Ρορονα (που ήταν βέβαια αναρτημένο και στην τάξη τους), το όνομα του συλλέκτη Γιώργου Κωστάκη, αλλά και τη δράση «Ζωγραφίζοντας τη μουσική».

Με τη δράση ανάκλησης «Τι θυμάμαι από το μουσείο» παρατηρήθηκε στις ζωγραφιές των παιδιών ότι θυμούνται τα πολλά σκαλιά, τους μεγάλους χώρους με τα πολλά παράθυρα από έξω, τις αφαιρετικές εικόνες με τις μπλεγμένες γραμμές και τα σχήματα, την ομάδα που περπατούσε στους εκθεσιακούς χώρους και το εργαστήριο στη σοφίτα.

Κατά τη διάρκεια του καθημερινού προγράμματος στο σχολείο γίνονταν συχνά συζητήσεις για το πότε θα ξαναεπισκεφθούν το μουσείο και παραθέτονταν πολλά θετικά σχόλια και αναμνήσεις.

Παρατηρήθηκε από τις νηπιαγωγούς μια αλλαγή στον τρόπο που τα παιδιά ζωγράφιζαν και συγκεκριμένα άρχισαν να κάνουν πιο ελεύθερες και άφοβες αναμείξεις χρωμάτων στη ζωγραφική με πινέλο και να χρησιμοποιούν περισσότερα σχήματα στα σχέδιά τους.

Τέλος, κατά τη διάρκεια των εγκαινίων της έκθεσης παρατηρήσαμε θετικές αντιδράσεις από γονείς και παιδιά, τα οποία περιέγραφαν και ανέλυαν στους γονείς τους τα έργα τους.

Παράρτημα (i)

Γεώργιος Δροσίνης

Ό,τι έχεις μέσα σου παιδιάτικο

Ό,τι έχεις μέσα σου παιδιάτικο
σα θησαυρό να το φυλάξεις
τους λογισμούς, τους πόθους σου άλλαξε,
μ' αυτό ποτέ να μην αλλάξεις.

Όποτε της ζωής τα ψεύτικα
κι άσχημα, σφίγγουν την καρδιά σου,
μέσα σ' ό,τι φύλαξες παιδιάτικο
θα βρίσκεις την παρηγοριά σου.

Κι όταν χλωροφυλλιάσει η όψη σου
και στα μαλλιά σου πέσουν χιόνια,
μόνο ό,τι φύλαξες παιδιάτικο
θα μείνει απείραχτο απ' τα χρόνια.